

GRASS CEILING

D6.9

Practice abstracts
batch n.2
Hrvatska

Hrvatska

Inovatorice koje revitaliziraju ruralnu ekonomiju: projekt Grass Ceiling ohrabruje eko-žene poduzetnice

Uvod

Hrvatski živi laboratorij „Eko-žene poduzetnice“, osnovan 2023. godine, okupio je osam žena inovatorica iz ruralnih područja, većinom iz Primorske Hrvatske, regije brojnih nacionalnih parkova, različitih prirodnih cjelina, duge povijesti, kulturnog bogatstva, raznolike poljoprivredne tradicije i nedavne orijentiranosti na turizam, ali i depopulacije, nedostatne prometne povezanosti i manjka društvene infrastrukture. Tijekom tri godine djelovanja živog laboratorija i devet cjelodnevni sastanaka, inovatorice su dobile edukaciju o metodi dizajnerskog razmišljanja, umrežile se međusobno i s važnim ruralnim dionicima, kao što su predstavnici lokalnih uprava i nacionalnih institucija. U ovom sažetku iznosimo najvažnije rezultate tog iskustva, naglašavajući kako su inovatorice osnažile sebe kroz nova znanja i umrežavanje, unaprijedile svoje vještine kroz zajednički proces učenja, potaknule svoju suradnju s važnim dionicima i razvile svoje inovacije tijekom živog laboratorija.

Koje rezultate i spoznaje smo dobile kroz studiju slučaja

Sastav i organizacija živog laboratorija

U živom laboratoriju sudjelovale su žene u dobi 36-63 godine, različitih profesija – od odgajateljice u vrtiću i pravnice do dizajnerice, poljoprivredne savjetnice i poljoprivrednice. U živi laboratorij su se uključile jer svojim sadašnjim radom i inovacijama doprinose održivom ruralnom razvoju i bioekonomiji. Njihovi proizvodi, kao što su ekološko maslinovo ulje, voćni sokovi, meso izvorne pasmine goveda, vunena filcana odjeća, filcane terapijske loptice, drvene lampe i usluge poput radionica o ljekovitom bilju i maslinarstvu, suvremena su interpretacija lokalne kulture, tradicijskih znanja i očuvanja okoliša.

Živi laboratorij je ponudio vrijeme, mjesto i način za međusobno učenje i povezivanje, pri čemu je održano devet cjelodnevni susreta, od kojih su četiri održana u lokalnim zajednicama sudionica živog laboratorija. Ti susreti su trajali po dva dana i uključivali su neformalno umrežavanje i razmjenu vještina među sudionicama. Najvažniji rezultati trogodišnjeg živog laboratorija su upravo povezivanje ruralnih žena, njihova razmjena iskustava te međusobna potpora. Edukacija o inovacijskom procesu svakako je pridonijela razvoju ideja i inovacija, no inovatorice su u mentorskim razgovorima najčešće isticale međusobno povezivanje, druženje i podršku kao korisniji rezultat svih susreta. Pokazalo se kako su inovatorice željne stjecanja novih znanja te su same predlagale teme o kojima bi voljele naučiti više. Stoga im je kroz projektne aktivnosti omogućeno dodatnih osam sesija edukacija na teme financijske pismenosti, agroturizma, digitalnog marketinga i mentalnog zdravlja. Neke su se inovatorice osnažile te se uključile u lokalne javnopolitičke aktivnosti, neke su kroz interakcije s dionicima riješile konkretne infrastrukturne probleme (npr. cestovni pristup plantaži). Organiziranje živih laboratorija u lokalnim sredinama poboljšalo je vidljivost, prepoznavanje i priznavanje rada i truda inovatorica koje dolaze iz tih

sredina. Pokazalo se kako je i lokalna vlast zainteresirana za teme i probleme s kojima se susreću žene inovatorice i poduzetnice u ruralnim prostorima.

Inovacijski proces i opažene promjene

Sve inovatorice su slijedile edukaciju o inovacijskom procesu, iz nje mnogo naučile, ali novostečena znanja nisu uvijek mogle primijeniti na svoju inovaciju. Zbog različitih životnih okolnosti, inovacijski i poslovni put nekih inovatorica se mijenjao tijekom tri godine trajanja projekta, no niti jedna nije odustala od svoje inovacije. Iz različite dinamike pojedinačnih projekata i nepredviđenih okolnosti, proizašla je i spremnost inovatorica na fleksibilnost i prilagodljivost promjenjivim osobnim, društvenim, ekonomskim i agrarno(političkim) okolnostima što je jedna od vrijednih vještina za buduće izazove u ruralnoj ekonomiji.

Sudjelovanje dionika

U susrete živog laboratorija bili su uključeni dionici iz lokalne, regionalne i nacionalne uprave, civilnog sektora i istraživačkih institucija. Kroz zajedničke rasprave o problemima s kojima se žene susreću u svom poduzetničkom i inovacijskom radu osvijestene su potrebe za prepoznavanjem specifičnosti žena poduzetnica, primjerice potreba za mikrofinanciranjem ili za žene poduzetnice povoljnijim kreditiranjem. Iz te suradnje proistekao je i prijedlog za većom financijskom potporom ženama nositeljicama obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (OPG-a) kroz Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike (SP ZPP). U listopadu 2025. te su promjene SP ZPP-a usvojene i omogućeno je da žene nositeljice OPG-a u intervencijama korištenja obnovljivih izvora energije i ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju ostvare uvećanu potpora za 15% (uz osnovnih 40%).

Spoznaje i zajedničko učenje

Zajedničko učenje i suradnja kroz živi laboratorij postali su širi od samih projektnih aktivnosti. Inovatorice zajedno s dionicima inicirale su i započele osnivanje operativne skupine vezane uz problematiku korištenja ovčje vune. Uz to, dio inovatorica se uključio u rad Tematske radne grupe „Žene u ruralnom prostoru“ (Nacionalna mreža Zajedničke poljoprivredne politike), osnovane 2024. pri čemu je voditeljica hrvatskog živog laboratorija izabrana za predsjednicu. Za inovatorice je 2025. dodatno organiziran i posjet Europskom parlamentu u Strasbourgu uključujući i susret s hrvatskim zastupnikom, potpredsjednikom Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost te zamjenikom u Odboru za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Zaključak

Povezivanje inovatorica i pružanje prostora za njihovu razmjenu iskustava, neformalno umrežavanje i mrežne grupe sudionice percipiraju kao najveće koristi od sudjelovanja u projektu. Inovatorice su također istaknule potrebu za dodatnim edukacijama. Sudjelovanje dionika povećalo je njihovu lokalnu vidljivost i prepoznatljivost njihovog rada i inovacija, a lokalni predstavnici stekli su važna znanja o preprekama s kojima se suočavaju žene poduzetnice i ideje o tome kako ih početi prevladavati, slijedeći primjere iz drugih zemalja EU. Dodatna dobrobit od sudjelovanja u projektu za inovatorice njihovo je uključivanje u lokalna i nacionalna tijela za donošenje odluka, kao i njihovo uključivanje u nove mreže i ideje za buduće projekte.

Mjesto:

Hrvatska

Kontakti:

Ramona Franić (ramonaf@agr.hr)

Nataša Bokan (nbokan@agr.hr)

Tihana Kovačiček (tkovacicek@agr.hr)

Više informacija:

<https://www.grassceiling.eu/living-labs/croatia/>

Objave:

<https://www.agr.unizg.hr/hr/1641/Agronomski+fakultet+partner+je+u+projektu+GRASS+Ceiling+-+Gender+Equality+in+Rural+and+Agricultural+Innovation+SystemS+%28Obzor+Europa%29>

<https://komora.hr/projekti/grass-ceiling/>

<https://www.vecernji.hr/vijesti/hrvatske-poljoprivrednice-u-eu-projektu-osnazivanja-polozaja-zena-na-selu-1660311>

<https://komora.hr/u-sklopu-projekta-grass-ceiling-odrzana-fokus-grupa-za-muskarce-o-polozaju-zena-u-ruralnim-krajevima/>

<https://otok-krk.org/krk/u-krku-predstavljen-projekt-grass-ceiling>

<https://gospodarski.hr/rubrike/obrazac-prijava-za-sudjelovanje-u-projektu-grass-ceiling-living-labs-zivi-laboratorij/>

<https://gospodarski.hr/rubrike/ostalo/ruralne-zene-su-u-neravnopravnom-polozaju-u-razlicitim-sferama-zivota/>

<https://net.hr/infokutak/zene-kao-pokretacka-i-inovativna-snaga-u-modernoj-poljoprivrednoj-ekonomiji-f3f9d556-ac11-11ef-a07b-829ff0affdfc>

<https://www.lika-online.hr/u-razvojnem-centru-licko-senjske-zupanije-odrzano-predstavljanje-projekta-grass-ceiling/>

<https://www.glasgacke.hr/?ispis=detalji&novost=41232&kat=78>

<https://www.agroklub.com/eko-proizvodnja/u-gospicu-se-odrzava-7-susret-projekta-eko-zene-poduzetnice/101503/>

<https://www.agroklub.com/partner/hrvatska-poljoprivredna-komora/18475/zid/59694/>

<https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/kako-osnaziti-polozaj-zena-u-ruralnim-podrucjima/101655/>

<https://licko-senjska.hr/novosti/detaljnije/u-razvojnem-centru-licko-senjske-zupanije-odrzano-predstavljanje-projekta-g>

<https://najboljeizlike.com/novosti/vise/osnazivanje-zena-u-ruralnim-podrucjima-projekt-grass-ceiling-predstavljen-u>

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Research Executive Agency (REA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.